

Zemkopības ministrija

Zivju resursu pārvaldība Latvijas iekšējos ūdeņos

15.11.2018.

Normunds Riekstiņš
Zemkopības ministrijas
Zivsaimniecības departamenta direktors

Iekšējo ūdeņu piederība

Ar Civillikuma I pielikumu publisko ūdenstilpju statuss ir piešķirts **207 ezeriem** un **42 upēm**.

Civillikuma II pielikums nosaka tos ezerus, kuros zvejas tiesības pieder valstij, un tādi valstī ir **208 ezeri**, savukārt III pielikums paredz, ka **17 upēs** vai to daļās zvejas tiesības pieder vienīgi valstij.

Tādējādi valstij pieder zvejas tiesības ezeros un upēs ar kopējo platību vairāk kā 87 000 ha (no 150 000 ha kopējās iekšējo ūdeņu platības).

Visi pārējie iekšējie ūdeņi ir privāti.

Zivju resursu un ūdeņu pārvaldība

Zivju resursu pārvaldība - ZVEJNIECĪBAS LIKUMS:

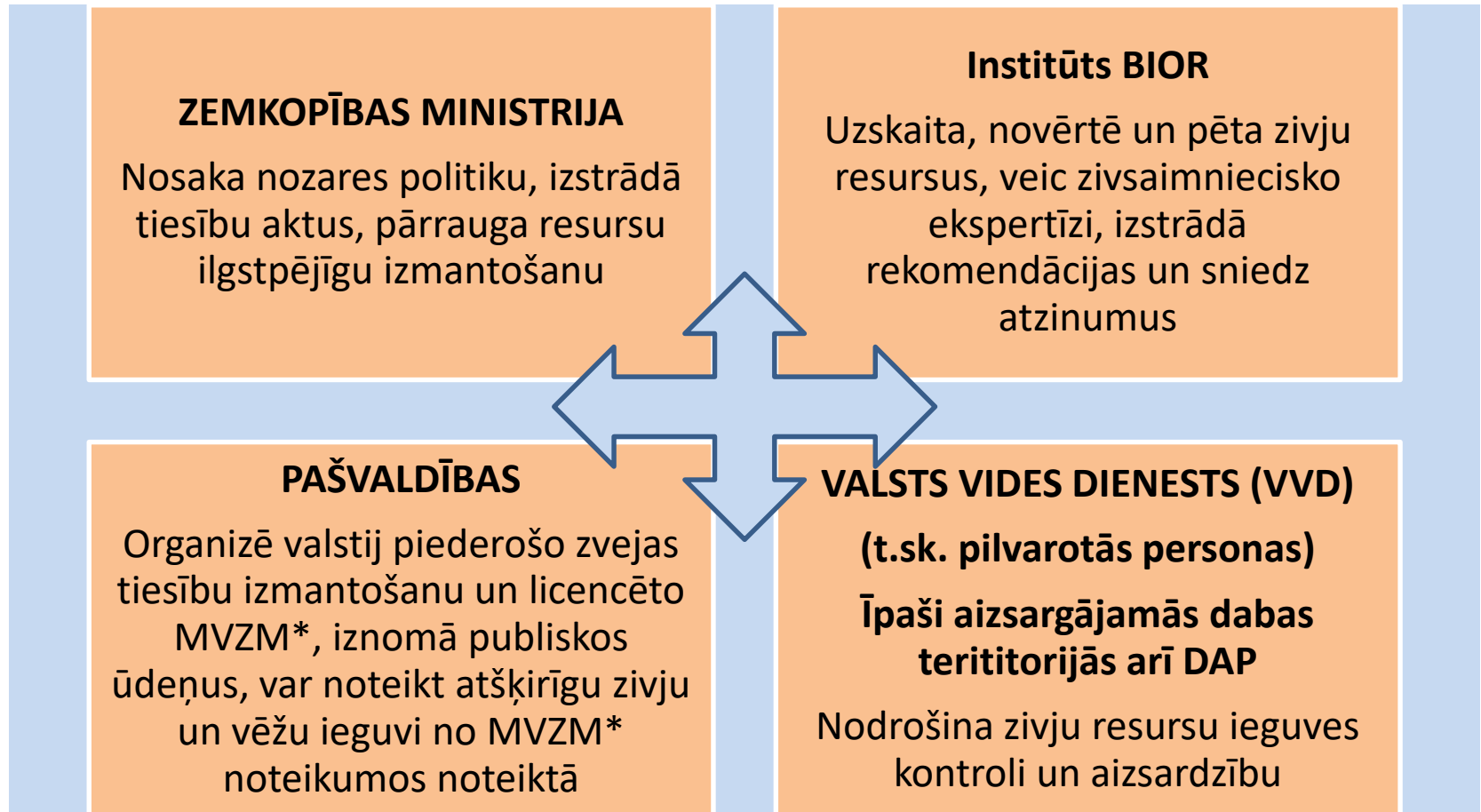
Zivju resursus iekšējos un teritoriālajos ūdeņos pārvalda valsts

Ūdeņu pārvaldība - ZEMES PĀRVALDĪBAS LIKUMS:

15.pants par Jūras piekrastes joslas un iekšzemes publisko ūdeņu pārvaldību nosaka, ka:

- ✓ par vides aizsardzību atbildīgā ministrija ir valdītājs iekšzemes publiskajiem ūdeņiem, kas atrodas dabas rezervātos, nacionālajos parkos un dabas liegumos;
- ✓ vietējā pašvaldība ir valdītājs tās administratīvajā teritorijā esošajiem iekšzemes publiskajiem ūdeņiem un jūras piekrastei

Zivju resursu pārvaldība iekšējos ūdeņos (Zvejniecības likums)

* Makšķerēšana, vēžošana un zemūdens medības

Pašvaldību iespējas zivju ieguves papildus regulācijai I

- Pašvaldība savā administratīvajā teritorijā esošo ūdeņu zivju un vēžu resursu saudzēšanai, bioloģiskās daudzveidības un ilgtspējīgas ieguves nodrošināšanai un MVZM tūrisma attīstības veicināšanai ir tiesīga noteikt atšķirīgu MVZM kārtību, ja konkrētos ūdeņos ir nepieciešami tādi papildu nosacījumi zivju un vēžu ieguvei, kuri nav pamats licencētās MVZM kārtības organizēšanai. Šajā gadījumā ir nepieciešams institūta BIOR, DAP vai VVD atzinums.

Pašvaldību iespējas zivju ieguves papildus regulācijai II

Pašvaldībai ar institūta BIOR, DAP vai VVD atzinumu ir tiesības noteikt:

- aizliegumu vai ierobežojumus zivju un vēžu ieguvei diennakts tumšajā laikā;
- stingrākas prasības zemūdens medībām peldvietu un atpūtas vietu tuvumā;
- zivju un vēžu ieguves aizliegumu vai ierobežojumus atsevišķās ūdeņu daļās, kas nepieciešami resursu saudzēšanai, tostarp konkrētā laikposmā – aizliegumu makšķerēšanai ar iebrišanu ūdenī;
- zivju ieguves aizlieguma laiku pagarināšanu ne vairāk par 10 dienām attiecībā uz noteiktām sugām, ievērojot laikapstākļus konkrētajā gadā;
- lomā paturamā līdaku un zandartu skaita samazinājumu.

Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību organizēšanas iespējas

Lai konkrētos ūdeņos vai to daļā attiecībā uz vērtīgu zivju un vēžu sugām noteiktu ieguves apjoma un rīku limitu vai zivju un vēžu ieguves kārtību, kas atšķiras no MVZM noteikumos paredzētās kārtības, var ieviest licencēto MVZM.

Licencēto MVZM var ieviest šādos gadījumos:

- ir zinātnisks pamatojums, lai atļautu noteiktas sugas limitētu ieguvi noteiktā laikā un vietā, kurā saskaņā ar normatīvajiem aktiem MVZM ir ierobežotas vai aizliegtas;
- ir pamatota nepieciešamība limitēt vērtīgu sugu ieguvi, regulējot makšķernieku, vēžotāju vai zemūdens mednieku skaitu;
- atšķirīga MVZM kārtība ir pamatota ar ūdenstilpes zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumos vai nomas līgumā notiktām papildu prasībām ūdeņu vides un zivju resursu aizsardzībai, ūdeņu apsaimniekošanai un licencētai MVZM paredzēto zivju regulārai pavairošanai, un organizētājs ir sniedzis apliecinājumu par zivju un vēžu ieguves kontroles nodrošināšanu.

Zivju resursu izmantošana un pārvaldība **publiskajos** ūdeņos I

Zivju resursi brīvi **pieejami** gan makšķerniekiem (arī vēžotājiem un zemūdens medniekiem, ja šādas darbības attiecīgos ūdeņos ir pieļautas), gan zvejniekiem, ja rūpnieciskā zveja šajos ūdeņos nav aizliegta.

Pašvaldība tās administratīvajā teritorijā esošajos ūdeņos:

- organizē valstij piederošo zvejas tiesību izmantošanu – slēdz rūpnieciskās zvejas tiesību nomas līgumus (iedala zvejas limitus, ierosina BIOR to izmaiņas, iekasē maksu par iznomātajiem zvejas limitiem);
- izsniedz licenci komercdarbībai zvejniecībā iekšējos ūdeņos;
- iznomā ūdenstilpes rūpnieciskai zvejai vai licencētai MVZM;
- var sniegt ZM un VARAM priekšlikumus zvejas lieguma termiņa izmaiņām hidrometeoroloģisko apstākļu dēļ;
- saskaņo darba grafikus zvejai īpašos un zinātniskās izpētes nolūkos;
- var ierosināt aizliegt rūpniecisko zveju zivju resursu aizsardzībai un rekreācijas (atpūtas) attīstībai (pēc saskaņošanas ar BIOR, ZM, VARAM);

Zivju resursu izmantošana un pārvaldība **publiskajos** ūdeņos II

Pašvaldība tās administratīvajā teritorijā esošajos ūdeņos:

- izdod saistošos noteikumus licencētai MVZM (arī licencētai rūpnieciskai zvejai), kā arī pati var organizēt šīs darbības;
- uztur ūdenstilpi atbilstošā stāvoklī un nodrošina apsaimniekošanas pasākumus līdz tās nodošanai nomā;
- var iesniegt projektus Zivju fonda atbalstam, kā arī atbild par attiecīgu ar zivju resursu izmantošanu saistītu naudas līdzekļu daļas ieskaitīšanu Zivju fondā;
- attiecīgos gadījumos var noteikt no noteikumiem atšķirīgu MVZM kārtību;
- seko līdz zivju resursu papildināšanai (piedalās klātienē ielaišanas komisijās);
- izsniedz atļaujas (pēc saskaņošanas ar BIOR un DAP) specializētai zivju audzēšanai.

Zivju resursu izmantošana un pārvaldība privātos ūdeņos, kuros zvejas tiesības pieder valstij I

- Apsaimniekošana un **zivju resursu pārvaldība tajos ļoti līdzīga publiskiem ūdeņiem**, jo valsts var regulēt zivju krājumu izmantošanu atbilstoši valsts un tās iedzīvotāju interesēm.
- Makšķerēt tajos ir atļauts jebkurai fiziskai personai (arī vēžot un nodarboties ar zemūdens medībām, ja šādas darbības attiecīgos ūdeņos ir pieļautas).
- Rūpnieciskās zvejas tiesības iznomā pašvaldība un, tās ir atkarīgas no pieejamajiem zvejas limitiem un citiem ar zveju saistītajiem ierobežojumiem.
- Pašvaldība izdod saistošos noteikumus licencētai MVZM (arī licencētai rūpnieciskai zvejai), kā arī pati var organizēt šīs darbības.
- Priekšroka zvejas tiesību nomā ir ezera piekrastes zemes īpašniekam.

Zivju resursu izmantošana un pārvaldība privātos ūdeņos, kuros zvejas tiesības pieder valstij II

- Pašvaldības privātos ezerus var iznomāt tikai makšķerēšanai, vēžošanai un zemūdens medībām, kā arī zvejai un zivju audzēšanai, savukārt **ar zivīm un to ieguvi nesaistītie ūdeņu izmantošanas mērķi ir tikai privāto ūdeņu īpašnieku ziņā** (piem. būvēt laivu piestātnes, izīrēt laivas vai citus atpūtas līdzekļus, ierīkot laipas makšķerniekiem, būvēt peldošas kafejnīcas vai sniegt citus pakalpojumus tūristiem vai atpūtniekiem utt.).
- Ezera īpašnieks, saņemot pašvaldības pilnvarojumu, var kļūt par licencētās MVZM organizētāju, organizēt licencēto rūpniecisko zveju.
- Ar specializētu zivju audzēšanu ezera īpašnieks var nodarboties, tikai saņemot pašvaldības atļauju (pēc saskaņojuma ar DAP un BIOR).

Zivju resursu izmantošana un pārvaldība **privātajos ūdeņos**

- **Privātajās upēs** zvejas iespējas regulē attiecīgie normatīvie akti, bet makšķerējot ir jāievēro MVZM noteikumi, 4 m tauvas joslas limits. Šajos ūdeņos nepieciešama makšķernieka un zemes īpašnieka savstarpējā sapratne.
- **Privātajos ezeros** par zvejas un makšķerēšanas iespēju izmantošanu attiecīgo noteikumu un limitu robežās vienojas vai izlemj tikai īpašnieks/īpašnieki. Ap viena īpašnieka ezeru tauvas josla nav jānosaka. Pie privātiem ezeriem ir jābūt attiecīgai norādei par tā atrašanos privātā īpašumā.
- Privāto ūdeņu īpašnieks savas zvejas tiesības var nodot citām personām, kā arī atļaut nodarboties ar MVZM sev piederošos ūdeņos vai to daļā.

Pašvaldība

- pārzina privāto zvejas tiesību izmantošanu (īpašnieku vienošanos par zvejas limitu sadali un nomas maksas iekasēšanu par limitiem) un informē VVD par privāto ūdeņu īpašnieku vienošanos zvejas limitu sadalē;
- izdod saistošos noteikumus licencētai MVZM (arī licencētai rūpnieciskai zvejai).
- izsniedz atļaujas zivju audzēšanai mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotā ezerā un specializētai zivju audzēšanai (akvakultūrai) – pēc saskaņošanas ar BIOR un DAP.

Zivju krājumu papildināšana

Zivju krājumu papildināšana notiek pamatojoties uz Zivju resursu mākslīgās atražošanas plānu (valsts budžets + AS «Latvenergo» kompensācijas maksājums + Zivju fonds + EJZF zušu ielaišanai)

2017.-2020.gada periodā plānots papildināt zivju resursus vismaz par 500 tonnām gadā, jo ik gadu ūdeņos tiks ielaisti **vismaz 13 milj. gab. zivju mazuļi** (laši, taimiņi, līdakas, zandarti, vimbas, sīgas u.c., vēžu mazuļi un nēģu kāpuri).

Tāpat plānots, ka visā plāna darbības periodā tiks ielaisti **2,4 milj. stikla zušu**.

Ar Zivju fonda atbalstu ik gadu plānots īstenot arī vismaz **5 projektus** zivju dzīvotņu uzlabošanai un nārsta vietu atjaunošanai.

Iekšējo ūdeņu zivju resursu apsaimniekošanas perspektīva

Iekšējos ūdeņos saglabājama zveja kā profesionāla nodarbe, lai tā varētu attīstīties un palielināt devumu valsts ekonomiskajā attīstībā.

Jāattīsta un jāpaplašina makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību iespējas īpaši ūdeņos, kas ar Zvejniecības likumu paredzēti tikai makšķerēšanai (aizliegta rūpnieciskā zveja).

Jāveicina ar zivju resursiem un ūdeņiem saistītā tūrisma attīstība, lai veicinātu reģionu izaugsmi, tostarp piedāvājot licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību iespējas, kas palielinātu ieņēmumus valsts un pašvaldību budžetā.

Jāizmanto piedāvātās iespējas iekšējo ūdeņu apsaimniekošanā ar Zivju fonda un citu pieejamo finansēšanas instrumentu palīdzību.

Pieejamie līdzekļi attīstībai

Zivju fonda pasākumi pieejami

- zinātniskās pētniecības programmu finansēšanai un līdzdalībai starpvalstu sadarbībā zinātniskajos pētījumos zivsaimniecībā;
- zivju resursu pavairošanai un atražošanai;
- zivju resursu aizsardzības pasākumiem;
- pašvaldības pilnvaroto personu iesaistīšanai zvejas un makšķerēšanas kontroles darbību nodrošināšanā.

2. Lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam

- iespējams īstenot projektus iekšzemes (ārpus jūras piekrastes) vietējās rīcības grupas teritorijas ūdeņos, kas var tikt atbalstīti no Lauku attīstības programmas (ELFLA), ja ar iekšējiem ūdeņiem saistīti pasākumi ir paredzēti un iekļauti vietējās rīcības grupas izstrādātajā stratēģijā.

3. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds 2014.-2020.gadam

- iespējams īstenot projektus jūras piekrastes vietējās rīcības grupas teritorijas ūdeņos, ja ar iekšējiem ūdeņiem saistīti pasākumi ir paredzēti un iekļauti vietējās rīcības grupas izstrādātajā stratēģijā.

Galvenie normatīvie akti, kas regulē zivju resursu pārvaldību Latvijas iekšējos ūdeņos

- **Civillikums**
- **Zvejniecības likums**
- Ministru kabineta 11.08.2009. noteikumi Nr.918 „**Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību**”
- Ministru kabineta 02.05.2007. noteikumi Nr.295 „**Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos**”
- Ministru kabineta 23.12.2014. noteikumi Nr.796 „**Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos**”
- Ministru kabineta 13.12.2016. noteikumi Nr.790 „**Noteikumi par zvejas tiesību izmantošanu privātajos ūdeņos**”
- Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.800 „**Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi**”
- Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.799 „**Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība**”
- Ministru kabineta 07.08.2001. noteikumi Nr.359 „**Licencētās rūpnieciskās zvejas kārtība**”

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību!